

NAZILLI'NİN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE İSTİHDAMI

Prof. Dr. Hatice EROL

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Seda ÖZNUR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı

GİRİŞ

2022 yılında dünya ekonomisinde; büyüme rakamlarında gözlenen artış, artan emtia ve enerji fiyatları, iklim değişiklikleri, Ortadoğu'da devam eden ve büyüyen jeopolitik riskler, Rusya-Ukrayna Savaşı, enflasyon ve COVID-19 pandemisi öne çıkan başlıklar olmaktadır. Bu sorunlar istihdamı da olumsuz etkilemektedir. Türkiye'de işgücüne katılım ve istihdam oranları diğer OECD ülkelerine göre daha düşük ve işsizlik oranları ise daha yüksektir. Nazilli ekonomisi ve istihdamı da dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmelerden etkilenmektedir.

Aydın ilinin en büyük ilçelerinden olan Nazilli, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından itibaren hem tarımsal üretim de hem de sanayi üretiminde önemli bir konuma sahip olmuştur. Nazilli hem ekonomik açıdan hem de istihdam açısından ilçe olmasına rağmen geçmişte Aydın ve Denizli gibi illere göre mevcut üstünlüğünü günümüzde kaybetmiştir. Bu çalışmanın ana amacı Nazilli ilçesinin sosyo-ekonomik yapısı ve istihdamı hakkında mevcut durumu ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak var olan durumu ortaya koyabilmek için TÜİK ve diğer kurumların istatistiki verilerinden yararlanılmıştır.

1. NAZILLI'NİN NÜFUS YAPISI

Türkiye'nin 31 Aralık 2021 tarihi toplam nüfusu 84.680.273 kişidir. Aydın ili toplam 1.134.031 kişiden oluşan nüfusu ile Türkiye'nin nüfus büyüklüğü yüksek illeri arasında yer almaktadır. Nüfus yoğunluğu olarak tanımlanan "bir kilometrekareye düşen kişi sayısı" Türkiye genelinde 110 kişi iken Aydın ili ortalaması 144 kişidir. Aydın ilinin yıllık nüfus artış hızı da (2021 yılı için %13,3) Türkiye ortalamasının (%12,7) üzerindedir. Türkiye'de doğurganlık ve ölüm hızlarındaki azalmaya bağlı olarak yaşlı nüfus artmakta ve ortanca yaş yükselmektedir. Ortanca yaş Türkiye için 33,1 iken Aydın ilinde 38.5'tir. Çalışma çağındaki birey başına düşen çocuk ve yaşlı birey sayısını gösteren toplam yaş bağımlılık oranı 2021 yılında Türkiye geneli için %47,4'tür. Çocuk bağımlılık oranı %33 iken yaşlı bağımlılık oranı %14.3'tür. Aydın ilinde 0-14 yaş grubu nüfus, 209.872 kişi iken 65 yaş üzeri nüfus 160.140 kişiden oluşmaktadır. Aydın ilinin 15-64 yaş arası çalışma çağındaki nüfusu ise 764.876 kişidir (TÜİK 2022a). Nazilli 160.581 kişiden oluşan nüfusu ile Aydın ilinin Efeler ilçesinin ardından nüfus büyüklüğü en yüksek ikinci ilçesidir.

2. NAZILLI'NİN SOSYO-EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Aydın; coğrafi konumunun sağladığı ulaşım avantajı, hammadde kaynaklarına yakınlığı, organize sanayi bölgeleri, vasıflı insan gücü, tarım, sanayi, hizmet ve turizm sektörlerindeki potansiyeli ile Ege Bölgesinin ve Türkiye'nin gelişen illerinden biridir. Aydın ilinde ekonomik hayatın temelini oluşturan tarımın ağırlığı, sanayi ve ticaret sektöründe de kendini hissettirmektedir. Sanayisi ağırlıklı olarak tarımsal ürünleri işlemeye dayalı olan Aydın'da nüfusun %55'i geçimini tarım sektöründen sağlamaktadır. Son yıllarda sanayileşme sürecine girmiş olan ilin sanayisi ağırlıklı olarak; tarımsal ürünleri işlemeye yönelik gıda imalatı, tekstil ürünleri imalatı, makine ve ekipman imalatı, madencilik

sıralanabilir. Aydın ve Nazilli için GEKA, Ticaret ve Sanayi Odaları gibi kurum ve kuruluşların faaliyetleri ile istihdamla ilgili teşvikler fırsatlar olarak sayılabilir. Aydın ili ve Nazilli için tehditler ise; uygun yatırım alanları konusunda rehberlik hizmetinin yeterli düzeyde olmaması, istihdam ve vergi yüklerinin yurt dışı pazarlarda rekabet sıkıntısı oluşturması, ekonomideki belirsizliklerin yeni yatırımlar ve yeni istihdam öngörülerini güçleştirmesi, orta ve uzun vadede ihtiyaç duyulacak mesleklerin bilinmemesi, göçle gelen bireylerin işgücü piyasasına entegrasyonu, kamu ve özel kesim arasında işbirliği eksikliğidir.

SONUÇ

Kurtuluş Savaşının ardından Lozan Barış anlaşmasının imzalanmasıyla siyasal bağımsızlık kazanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti siyasal bağımsızlığın ardından Mustafa Kemal Atatürk'ün deyişiyle "siyasi zaferlerini ekonomik zaferlerle taçlandırmak" için ekonomik bağımsızlık mücadelesine başlamıştır. Ekonomik bağımsızlık mücadelesinde dönemin ekonomik ve siyasal koşulların da etkisiyle karma ekonomik model benimsenmiş ve devletin öncülüğünde büyük altyapı ve sanayi yatırımları gerçekleştirilmiştir. 1937 yılında Nazilli Sümerbank Basma Fabrikasının açılması ile faaliyette bulunduğu sürece fabrika, Nazilli'nin sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümünde önemli rol üstlenmiştir. Nazilli, uzun yıllar ilçe olmasına rağmen ekonomik gelişmişlik açısından pek çok ili geride bırakmıştır. Günümüzde ise hem ekonomik hem de istihdam açısından Nazilli sahip olduğu avantajlara rağmen istenen seviyede değildir. Özellikle son yıllarda Türkiye genelinde ilçeler arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından gerilere düşmüştür.

Nazilli; bereketli toprakları, tarımsal üretime uygun iklim koşulları, su ve enerji kaynaklarına yakınlığı, sahip olduğu ulaşım avantajları ve en önemlisi ise vasıflı insan gücü ile çok daha iyi sosyo-ekonomik gelişmişliği yakalayabilecek potansiyele sahiptir. Ancak potansiyele sahip olmak onu kullanmak anlamına gelmemektedir. İlçede öncelikle istihdamı artırıcı ekonomi politikalarına ihtiyaç vardır. Üretim, yatırım, ihracat ve istihdamı birlikte ele alan genişleyici makroekonomi politikaları uygulanmalıdır. Reel sektörde üretim, yatırım ve istihdam artışı hedeflenmeli, yüksek katma değer yaratan mal ve hizmet üretimine ağırlık verilmelidir.

Erol ve Çondur'un Aydın ilinin istihdam yapısını inceleyen çalışmalarında (2010 :243) vurgulandığı üzere tarım sektöründeki düşük verimlilik sorunu ele alınmalı, tarım sektörünün güçlenmesi için çağdaş bir destekleme sistemi oluşturulmalıdır. Tarım sektörü ve sanayi sektöründeki istihdamın artırılması hedeflenmelidir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, vergi, kredi, finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama konularında desteklenmelidir. Ortaklıkların şirketleri daha da büyüttüğü fikri insanlar tarafından içselleştirilmelidir.

Yüksek işsizlik ve düşük istihdam sorununun çözümü için aktif ve pasif istihdam politikaları uygulanmalıdır. Pasif istihdam politikalarının kısa vadede sonuçlarını görmek mümkünken yapısal sorunlar ancak uzun vadeli aktif istihdam politikaları ile çözülebilir. Sonuç olarak Nazilli ekonomisi ve istihdamının gelişmesi için siyaset kurumu başta olmak üzere üniversite, kamu kurumları, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte sorunları tespit ederek çözümler geliştirmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- AYSO 2022. Haberler, Aydın İli Haziran Ayı İhracat Performansı (2022), Erişim Adresi: <https://www.ayso.org.tr/haber.php?id=903#> Erişim Tarihi. 31.07.2022
- AYSO 2018. Gelişmişlik 2018 Aydın, Erişim Adresi: <https://www.ayso.org.tr/uploads/aydingelisismislik/gelismislik2018haziran.pdf>
- Dilek A. 2006. *Türkiye'de Özelleştirme ve Özelleştirme Çalışmaları Sonucu Nazilli Sümerbank İşletmesinin Durumu ile Karlılık ve Verimlilik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

- Erol, H. - Çundur, F. 2010. "Türkiye İşgücü Piyasasının Genel Yapısı ve Aydın İlinde İstihdam", *Sosyo Ekonomik Değişim Aydın İli Örneği*, Edt. A.Özdemir, Alter Yayıncılık, Ankara: 199-249.
- GEKA 2016. Nazilli Soğuk Hava Deposu Fizibilite Etüdü, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ağustos 2016, Ankara, Erişim Adresi: https://geka.gov.tr/uploads/pages_v/nazilli-soguk-hava-deposu-fizibilite-etudu-2016.pdf, Erişim Tarihi: 27.07.2022.
- GEKA 2017. Aydın 2023 İstihdam Stratejisi (2017-2029 Eylem Planı), Erişim Adresi: https://geka.gov.tr/uploads/pages_v/o_1c337u5e5tr71oq963dlnlon7e.pdf, Erişim Tarihi: 27.07.2022.
- Güloğlu, T. - Korkmaz, A. - KİP, M. 2003. *Türkiye'de Kayıtdışı İstihdam Gerçeğine Bir Bakış*, Sosyal Siyaset Konferansları, 45. Kitap, İstanbul.
- İŞKUR 2021. İşgücü Piyasası Araştırması Aydın İli Sonuç Raporu, 2021, Erişim Adresi: <https://media.iskur.gov.tr/52050/aydin.pdf>, Erişim Tarihi:15.07.2022.
- Nazilli Ticaret Odası, 2022. Erişim Adresi: <https://www.naztic.org.tr/> Erişim Tarihi: 31.07.2022.
- Öreroğlu, M. 2004. *Cumhuriyet Döneminde Türk Sanayiinin Kuruluşu ve Nazilli Basma Fabrikası*, ED Yayınları.
- SEGE 2022. İlçelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2022 Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Erişim Adresi <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege>
- SGK 2022. SGK Veri Uygulaması Nisan 2022 verileri, Erişim Adresi: [veri.sgk.gov.tr](http://www.veri.sgk.gov.tr) Erişim Tarihi:30 Temmuz 2022.
- SGK 2022. Erişim Adresi: http://eski.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/kayitdisi_istihdam_oranlari (Erişim Tarihi: 28.07.2022)
- TÜİK, 2022a. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2021, Yayın Tarihi 4 Şubat 2022, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2021-45500>, Erişim Tarihi:29.07.2022.
- TÜİK, 2022. İşgücü İstatistikleri, I. Çeyrek Ocak-Mart 2022, Sayı:45648, Yayın Tarihi 16 Mayıs 2022, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-I.-Ceyrek-Ocak---Mart,-2022-45648>, Erişim Tarihi: 29.07.2022.
- TÜİK, 2022. Merkezi Dağıtım Sistemi, İşgücü İstatistikleri Bölgesel Sonuçları, Erişim Adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=102&locale=tr> (Erişim Tarihi:22.07.2022).
- TÜİK, 2021. İşgücü İstatistikleri Mikro Veri Seti. Erişim Adresi: <https://www.tuik.gov.tr/media/microdata/pdf/isgucu.pdf> (Erişim Tarihi:25.07.2022).